

Магістр 2 курсу

факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. Проаналізовано поняття "планування" і "бюджетування", проведено дослідження теоретичних аспектів організації та планування діяльності малих підприємств. Запропоновано рекомендації, що сприяють поліпшенню роботи малих підприємств.

Аннотация. Проанализированы понятия "планирование" и "бюджетирование", проведено исследование теоретических аспектов организации и планирования деятельности малых предприятий. Предложены рекомендации, которые способствуют улучшению работы малых предприятий.

Annotation. The concepts "planning" and "budgeting" are analysed, the research of the theoretical aspects of organizing and planning the activity of small enterprises is conducted. Recommendations which are instrumental in the improvement of work of small enterprises are offered.

Ключові слова: мале підприємство, планування, бюджетування.

Досвід розвинутих країн говорить про вагомий внесок у національну економіку підприємства, у тому числі сектору малого підприємництва, який представлений окремими дрібними підприємцями та малими підприємствами. Суб'єкти малого бізнесу значною мірою впливають на рівень зайнятості, на обсяги ВВП та є одним із основним середовищем упровадження інновацій. Крім того, світова практика показує, що саме малі підприємства мають більше можливостей і це виражається у тому, що малі підприємства швидше реагують на споживчий попит населення із врахуванням появи нових товарів, зміни сезонності, моди, ніж великі підприємства. Вони більш раціонально використовують наявні ресурси, запропоновують та швидко втілюють нові ідеї, відносно легко змінюють сфери діяльності та ринок збуту.

Мале підприємство дозволяє своїм власникам ефективніше

реалізувати власні ідеї при реалізації своїх підприємницьких

здібностей з метою отримання доходу із застосуванням коштів на власний ризик на основі оперативного управління, швидкої адаптації до потреб споживачів, що постійно змінюють ситуацію із цінами, попитом та пропозицією на ринку.

Метою даної роботи є розгляд теоретичних, методичних та практичних питань щодо організації та планування діяльності малого підприємства, розробка заходів із покращення господарювання та підвищення дохідності підприємства.

Відомо, що планування, як окрема функція в економіці підприємства, становить систему упорядкованих знань про сутність, методологію та принципи розробки різних видів планів, організацію планової роботи в цілому на підприємствах. Разом із цим планування – одна з головних функцій менеджменту; для малого підприємства вона є способом забезпечення становлення та розвитку бізнесу, необхідним елементом для приведення його господарчої діяльності до відповідності з вимогами ринку [1]. Особливе значення планування полягає в тому, що заздалегідь визначаються шляхи, засоби й методи реалізації обраної стратегії діяльності малого підприємства. За відношенням до стратегії планування на короткий термін часу називають оперативним. Воно виступає у вигляді тактичних планів, основна мета яких – оволодіння ефективним інструментом досягнення стратегічних цілей підприємства.

Необхідно зазначити, що теоретичні основи планування безперервно розвиваються і у міру змінювання принципів господарювання змінюються принципи та методи планування [2]. Планування ефективніше, коли воно розглядається разом із поняттям "організація". Саме цей термін означає побудову, об'єднання в єдине ціле, а за визначенням Б. Карлофа – це "інструмент кординації трудових внесків різних людей для досягнення загальної мети". Ознайомлення із досвідом багатьох малих підприємств в Україні показав, що вони достатньо успішно працюють та розвиваються, але у той час зіштовхуються з великими проблемами зовнішнього та внутрішнього характеру з питань планування та організації. Зокрема до внутрішніх факторів можна віднести більш обґрунтоване планування та організацію своєї діяльності.

На погляд автора, для вирішення багатьох означених проблем на малому підприємстві найбільш привабливим та ефективним є застосування двох відносно прогресивних систем. Це збалансована система показників (ЗСП) розроблена Робертом Капланом і Девідом П. Нортонем в 1992 році, та система бюджетування. Зокрема, система ЗСП припускає розширення набору параметрів організації, включаючи до нього не лише фінансову інформацію, а й відомості про клієнтів, внутрішні процеси, навчання та розвиток. У цілому ця система дає відповіді на запитання, в яких зацікавлені суб'єкти управління

підприємством. Таким чином, основне призначення ЗСП полягає у посиленні стратегії бізнесу, її формалізації, проведенні та донесенні до кожного співробітника компанії, забезпеченні моніторингу та зворотного зв'язку для забезпечення можливості прийняття правильних управлінських рішень всередині структурних підрозділів [3].

Друга складова – це бюджетування, яке складається з процесу прийняття бюджету та подальшого контролю за його виконанням. Основними завданнями бюджетування є: підвищення ефективності роботи організації за допомогою цільової орієнтації і координації всіх подій на підприємстві; виявлення ризиків і зниження їх рівня; підвищення гнучкості і пристосування до змін. Головною метою бюджетування є забезпечення виробничо-комерційного процесу, який відбувається, за обсягом і структурою необхідними грошовими ресурсами.

Запропоновані дві системи поліпшення організації та планування діяльності малого підприємства – ЗСП та бюджетування, на погляд автора, дадуть суттєве покращення основних економічних показників його роботи і висвітлять перевагу над іншими системами.

Наук. керівн. Цуканова В. Я.

Література: 1. Хизрич Р. Предпринимательство, или как завести собственное дело и добиться успеха / Р. Хизрич, М. Питерс ; пер. с англ. ; общ. ред В. С. Загашвили. – М. : Бизнес-школа ИНТЕЛ-СИНТЕЗ, 1999. – 384 с. 2. Бюджетирование: шаг за шагом / Добровольский Е. Ю., Карабанов Б. М., Боровков П. С. и др. – СПб. : Питер, 2009. – С. 448. 3. Немировский И. Б. Бюджетирование. От стратегии до бюджета – пошаговое руководство / Немировский И. Б., Старожукова И. А. – М. : Диалектика, 2006. – С. 512. 4. Создание и развитие собственного предприятия. – М. : Прогресс, 1993. – 158 с. 5. Варнелій З. С. Мале підприємство: основи теорії та практики / Варнелій З. С. – К. : Знання, 2005. – 302 с.